

ÄVENTYRET MILJÖN

Det här är ett exempelprojekt för äventyret Miljön och handlar helt enkelt om att göra en insats för miljön. Som ledare behöver du titta igenom projektbeskrivningen och avgöra hur mycket stöd dina scouter kommer att behöva, och själv lägga in pauser, lekar, och annat som behövs för att få till bra möten.

Det här projektet går ut på att återvinna sällsynta jordartsmetaller och metalliska grundämnen. Sällsynta jordartsmetaller är metalliska grundämnen som förekommer relativt sällan i naturen, till exempel yttrium, praseodym och tulium. Dessa ämnen har blivit otroligt viktiga för vårt samhälle. De finns idag i så gott som alla elektroniska apparater vi har hemma, till exempel LED-skärmar, batterier och mobiltelefoner. Till exempel finns metallen indium i nästan alla pekskärmar. Att återvinna dessa är viktigt av många skäl:

För att de är sällsynta. Redan idag begränsas utvecklingen av modern elektronik av tillgången på dessa metaller. Inte bara sådan elektronik som vi använder för att det är roligt eller bekvämt; en stor del av modern utrustning som behövs inom sjukvården och för att rädda klimatet använder sällsynta jordartsmetaller.

För att de nästan uteslutande bryts i krigshärjade områden. Väldigt mycket av dessa metaller bryts under slavliknande förhållanden i gruvor i krigszoner. En stor del av pengarna som tjänas på metallerna går till att finansiera krig. Ju mer vi slösar, desto svårare blir det att skapa fred.

För att de är giftiga. Flera av metallerna är skadliga för både människor och miljö, och bör därför tas om hand innan de riskerar att komma ut i naturen.

TIDSÅTGÅNG

5–9 möten. Ni kan genomföra projektet på kortare eller längre tid också beroende på hur ni vill lägga upp projektet. Detta är ett exempel på upplägg.

MÅLSPÅR

Ni avgör vilka målspar ni ska arbeta med under projektet. För upplägget som föreslås i detta program kan följande målspar tillämpas:

Kritiskt tänkande: Konstruktivt och relevant ifrågasättande utvecklas. Scouten tränar på att se saker från olika perspektiv.

Aktiv i samhället: Äventyraren får djupare förståelse för samhället och bidrar själv till ett hållbart samhälle. Scouten agerar utifrån ett bredare samhällsengagemang, lokalt eller globalt, och får tillfälle att verka för en bättre värld.

Känsla för naturen: Äventyraren utvecklar en känsla av samhörighet och ansvar för naturen.

MÖTE 1. STARTA UPP PROJEKTET

Låt scouterna läsa i Äventyrarnas handbok om målspåren Kritiskt tänkande, Aktiv i samhället och Känsla för naturen som alla tre hör till det här äventyret. Diskutera patrullvis: Vad innebär målspåren egentligen? Är det något av målspåren som de tror kommer vara svårare än något annat? Är något jättelätt?

Ta reda på mer om elektronikskrot! Exempel på frågor att undersöka är:

- Vem ansvarar och betalar för insamling av elektronik i Sverige?
- Vad händer med prylar som lämnats in för återvinning?
- Vilka ämnen finns i till exempel en mobiltelefon? I en fjärrkontroll?
- Varifrån kommer ämnena? Är de farliga?

Sammanställ genom att göra en utställning om de olika ämnena eller gör ett kollage med bilder (från tidningar eller reklamblad) på saker som innehåller ämnena. Om ni vill kan ni bjuda in scouternas familjer att se ert kollage i samband med något senare möte, eller fota och lägga upp på sociala medier för att visa upp starten på ert projekt.

Ni kan också skriva egna ”visste du att...?”-påståenden om elektronik och sällsynta jordartsmetaller för att informera varandra och andra om vad ni kommit fram till.

Tips!

Låt scouterna föra loggbok över de ämnen de kommer på och var de finns. Om de har svårt att komma igång kan du som ledare ge dem en eller ett par saker de ska fundera över. Ta med ett batteri, en glödlampa, en mobiltelefon etc och låt dem utgå från dem när de undersöker.

MÖTE 2. VAD KAN ANVÄNDAS IGEN?

Scouterna behöver en plan för vad de ska göra med de saker de samlar in. Det här kan scouterna fundera på:

ÅTERANVÄNDA ELLER ÅTERVINNA?

Ännu bättre än att återvinna är att återanvända. Om ni får in saker som fortfarande fungerar bra, och kan hitta en användare som har nytta av dem, sparar ni inte bara på de sällsynta metallerna som finns i prylen – ni sparar också in all energi, allt vatten, och alla kemikalier som går åt för att göra om råvarorna till en manick. Det gäller såklart bara om den nya användaren faktiskt behöver den där prylen. Om det enda som händer är att den flyttas från en byrålåda till en annan, är inte mycket vunnet. Då är det kanske bättre att återvinna den, trots att den fungerar. Tänk på att ni behöver berätta för den ni samlar in från vad ni tänker göra med sakerna. Det är skillnad på att samla in saker för att lämna dem till återvinning, för att skänka bort dem och för att sälja dem.

VILKA TYPER AV SAKER TAR NI HAND OM?

Finns det begränsningar i vad ni kan samla in? TV-apparater kanske är för tunga. Fundera på hur ni går tillväga vid insamlingen - har ni en cykelvagn ni kan använda, har en ledare en bil, behöver ni något annat? Kanske finns det begränsningar för vad ni kan lämna vidare till kommunen.

HUR SKA NI GÅ TILLVÄGA?

Var finns samlingsstationer för skrot i er kommun? Finns det en bortskänkes-sida på nätet eller Facebook för fungerande prylar, där ni kan hitta nya ägare för saker? Kanske har scoutkåren en loppis som ni kan använda både för att samla in skrot och sälja fungerande saker?

När scouterna har diskuterat och funderat sig fram till en plan, hjälps ni åt att avgöra vad de kan sköta själva och vad de behöver hjälp med av er ledare. Gör en tidsplan och fundera på hur mycket tid ni vill och behöver lägga på insamling och återvinning.

MÖTE 3. KOMMUNICERA MERA!

Påminn scouterna om vad de tog reda på under första mötet. Med hjälp av det ska de ta fram argument att använda för att samla in elektronikskrot från sina familjer, grannar och andra. Tipsa om att det både finns skrot som ägaren redan har bestämt sig för att det är skrot (den trasiga fjärrkontrollen till mormors förförärs köksradio) och sådant som de fortfarande tänker sig att använda någon gång (en avlagd mobiltelefon som trots allt fungerar, men som ingen har startat på tre år). Den första kategorin är enkel och kanske är det hit ni bör sträcka er när det gäller insamling från främlingar. I sin egen familj kan scouterna vara lite hårdare, och tjata till sig även saker som fungerar men som ingen använder. Skriv ner alla argument så att alla i patrullen kan se dem, till exempel på ett stort papper eller på en vit tavla.

När scouterna har en bra samling argument, är det dags att ta fram en kommunikationsplan, alltså bestämma hur ni ska berätta för andra om ert projekt. Vill scouterna affischera, annonsera på nätet, eller kanske skriva en insändare i tidningen? Troligen behöver folk lite tid på sig för att leta upp skrot de har hemma, så det kan vara smart att informera och därefter samla in saker någon eller några veckor senare.

MÖTE 4–6. INSAMLINGSFAS

Använd så många möten ni vill till er insamling! Det kanske räcker med ett möte, om ni låter folk komma till er i scoutlokalen och lämna sina saker. Om scouterna ska gå runt till många hushåll kan det ta en hel månad. Det är bra om ledare och scouter gemensamt bestämmer ambitionsnivån och hur mycket tid ni vill lägga.

Under insamlingstiden kan det vara läge att fundera över andra miljörelaterade aktiviteter. Här kommer förslag på olika saker som ni kan göra under terminen och kanske framför allt under detta projektets insamlings- och sorteringsfas:

- Gräv ner en plank med saker ni tror kommer hinna förmultna under terminen. Gräv upp den under sista mötet och se hur långt förmultningen gått.
- Laga en vegetarisk måltid under ett möte. Hur mycket mer miljövänligt är det att undvika kött?
- Inventera hur många lampor ni har hemma till nästa möte. Räkna ut hur mycket ni skulle spara på att alltid ha dem släckta.
- Planera ett möte samtidigt som det är Earth Hour. Mys i mörkret och gör det ni hade tänkt göra på mötet utan att använda el.
- Ta reda på er miljöpåverkan med hjälp av en koldioxidkalkylator.
- Ta med något hemifrån som du inte längre behöver och byt med en scoutkompis som kan få nytta av det. Gör det ännu lite bättre genom att samla ihop fler grejer och skänk till en loppis eller till välgörenhet.

MÖTE 7–8. SORTERINGSFAS

Gör er av med det ni samlat in! Scouterna sorterar och lämnar vidare enligt planen från möte två. Det kanske inte behövs två möten, eller kanske det behövs tre? Bestäm tillsammans vad som passar för ert projekt.

MÖTE 9. UTVÄRDERA OCH AVSLUTA

Börja mötet med att återkoppla till projektet ni just gjort. Gå igenom projektets olika steg och prata om vad ni gjorde i varje steg. Låt scouterna kommentera om de vill och berätta hur de upplevt processen.

Nu är det dags att utvärdera ert projekt ordentligt. Dela in er i patruller och ge varje patrull nio papper eller post-it-lappar. På tre av lapparna skriver patrullen saker som gått bra. På tre lappar ska det stå saker som inte gått bra. De sista tre lapparna får de skriva saker de har lärt sig under projektets gång. De skriver bara en sak per lapp.

Gruppera alla lapparna på en vägg så att alla kan se alla lappar. Dela in dem i de tre kategorierna så det blir tydligt vad som varit bra, vad som behöver göras annorlunda och vad de har lärt sig. Be patrullerna berätta vad de kommit fram till.

Prata tillsammans i helgrupp om vad de skulle vilja göra om ni skulle göra ett nytt miljöprojekt. Var det något som hände eller som de undrar över i projektet? Var det något som var oklart? Och kan ni då kanske göra ett nytt projekt som det ämnet?

Titta igenom målsparan som ni gick igenom i början och jämför dem med vad scouterna skrivit på sina lappar. Kan de knytas ihop?

Avsluta med att fira ordentligt! Planera ett så miljövänligt och klimatsmart firande som möjligt. Ert projekt är nu avslutat.